

trato fra Lefebvre e Franzoni, i conservatori e i progressisti, entrambi privi di equilibrio e di senso storico. Nè mancano rapidi cenni al 1989.

È già uscito il I volume della traduzione brasiliana, opera delle Paoline, ed è stato firmato il contratto per la traduzione spagnola. Basta questo per mostrare l'interesse di queste pagine, che solleveranno certo critiche e discussioni, ma allargano gli orizzonti, fanno riflettere, educano ad un sano equilibrio.

Giacomo MARTINA, sj
Pontificia Universidad Gregoriana
Piazza della Pilotta, 4
I-00187 Roma

Publicació del *Diplomatari* de la Catedral de Barcelona i del fons documental de l'Arxiu capitular d'Urgell

El dia 4 de desembre de 1995 es va fer a Barcelona, en el marc solemne del cor de la catedral, la presentació del primer volum del *Diplomatari de la Catedral de Barcelona*, del què es autor el Dr. Àngel Fàbrega i Grau, canonge arxiver de l'esmentada catedral (adreça: Pla de la Seu s/n, 08002-Barcelona).

L'acte va estar presidit per l'arquebisbe de Barcelona, cardenal Ricard M. Carles, al qual acompanyaven els bisbes auxiliars Mons. Pere Tena i Garriga i Mons. Jaume Traserra i Cunillera.

L'obra, d'unes 700 pàgines, transcriu els primers 350 documents de l'Arxiu de la Seu de Barcelona, que van des de l'any 844 fins el 1000, amb uns índexs molt ben treballats. Inclou un estudi important de mossèn Josep Baucells i Reig sobre la complicada cronologia dels documents de l'època.

En la presentació, després d'unes paraules d'introducció del canonge Josep M. Aragonès i Rebollar, el canonge Dr. Josep M. Martí i Bonet, director de l'Arxiu Diocesà i president de l'Associació d'arxiviers eclesiàstics d'Espanya, va fer una àmplia exposició sobre l'obra i la persona i trajectòria intel. lectual del seu autor, ressaltant que la publicació s'esqueia en el 30é aniversari del seu nomenament com a arxiver del capítol, i en el 25é de la inauguració de les noves dependències de l'arxiu. Recordà que l'Arxiu Capitular de Barcelona, amb més de 40.000 pergamins que van des del segle IX (amb cinc peces) fins al segle XVI, és el que conserva més pergamins d'Espanya i potser de tot el món. El projecte preveu estudiar i publicar-ne uns 6.000, literalment o en regest, arribant fins a l'any 1260, que és el de l'últim document datat amb certesa dels que es van copiar a mitjans del segle XIII en els quatre *Libri antiquitatum* de la seu barcelonesa perquè en aquell moment

tenien encara un valor administratiu per a la vida de la Catedral. Aquesta documentació procedeix de la cúria pontificia; de les cancelleries dels reis francs; dels comtes de Barcelona, tant d'abans com de després d'esdevenir reis d'Aragó; i, és clar, també de persones particulars. Es preveu que l'obra completa, tal com està pensada, tindrà uns vuit volums.

L'autor del que es presentava, el Dr. Fàbrega, va dedicar el seu parlament a agrair a Déu la seva ajuda durant tants anys; l'encoratjament rebut del senyor cardenal i la seva presència; el recolzament trobat en els anteriors prelats, Mons. Modrego i els cardenals González Martín i Jubany; el suport del cos capitular; i la col. laboració de tantes persones en les tasques més immediates de l'arxiu. Va subratllar que la feina d'arxiver, i la de l'edició de documents, per la seva pròpia naturalesa es dirigia al servei dels investigadors i era en sí mateixa obscura, il. lustrant-ho amb unes oportunes cites de Virgili. I va acabar demanant a Déu que il. luminés el capvespre de la seva vida (que des d'aquí desitgem encara força llarga i fructuosa) perquè pogués acabar la redacció de l'inventari de tot l'arxiu, una tasca que tenia ja força avançada.

El cardenal arquebisbe, Mons. Carles, va cloure l'acte agraint el seu valuós treball al Dr. Fàbrega i expressant-li els seus millors desigs. Unes peces de música medieval de la *Schola Cantorum* de Barcelona, entre les quals hi havia un plany per la mort del comte Ramon Berenguer IV i un cant de peregrins del Llibre Vermell de Montserrat, seguits d'un recital d'orgue a càrrec del canonge i organista de la catedral mossèn Domènec Cols i Puig, van ser el magnífic final de la vetllada.

És difícil exagerar la importància d'aquesta iniciativa per als estudis medievals; suposa certament una contribució de gran valor a l'esforç que es va realitzant en els últims decennis per a posar els nostres fons medievals a l'abast dels investigadors. Desitgem el millor èxit al Dr. Fàbrega i a tots els seus col. laboradors en la continuació d'aquesta tasca.

* * *

Uns 2.000 documents anteriors a l'any 1200 de l'Arxiu Capitular d'Urgell, un dels més rics de Catalunya, han estat publicats en el curs dels últims 17 anys a *Urgellia*. La sèrie de pergamins d'aquest arxiu comença amb un original de l'any 815, que pertany al fons de Codinet i és el més antic dels que es conserven actualment a Catalunya. El fons més pròpiament capitular comença el 829, i els seus primers 43 documents corresponen al segle IX. Les transcripcions publicades, fetes d'acord amb els més rigorosos criteris científics, ocupen en total unes 2. 200 pàgines dels onze volums d'*Urgellia* apareguts fins ara, a part de les dedicades als respectius índexs de noms de persones, de llocs, d'esglésies i d'escrivans. Uns altres documents medievals d'altres procedències (Guissona, Solsona, Pallars, Gualter, etc.) ocupen unes quatre-centes pàgines més.

Urgellia és un anuari d'estudis històrics dels antics comtats de Cerdanya, Urgell i Pallars, d'Andorra i de la Vall d'Aran que publica la Societat Cultural Urgel. litana (Pati de Palau, n. 5, 25700-La Seu d'Urgell). El primer volum, aparegut el 1978, recull 90 actes de consagració d'esglésies que van de l'any 823 al 1219. Els deu volums següents, corresponents als anys 1979-1993, recullen els documents del fons capitular dels anys 829 al 1200. A part de l'esmentada edició de documents, *Urgellia* aplega també un bon nombre d'estudis monogràfics de l'àmbit territorial de l'antic bisbat d'Urgell, tant medievals com d'èpoques posteriors.

El 18 d'octubre de 1995 es feu la presentació del volum XI (1992-1993) en la seu social de la Societat, que fou presidida per Mons. Joan Martí i Alanis, bisbe d'Urgell. El director i principal col. laborador d'*Urgellia*, el P. Cebrià Baraut i Obiols, monjo de Montserrat, proposà els plans per al número següent, que foren aprovats. Aquest número es dedicarà a la documentació referent al monestir de Sant Sadurní de Tavèrnoles, probablement el primer de la Península on, amb motiu de la famosa controvèrsia doctrinal del bisbe Fèlix d'Urgell de començaments del segle IX, entrà la Regla de Sant Benet. Entre aquesta documentació hi figura també la més antiga que es coneix sobre Andorra. En números successius es pensa continuar publicant el fons de l'Arxiu Capitular fins l'any 1250.

La Societat Cultural Urgel. litana ha publicat també els següents llibres: IGNASI M. PUIG I FERRETÉ, *El Cartoral de Santa Maria de Lavaix: el monestir durant els segles XI-XIII*, La Seu d'Urgell 1984; CEBRIÀ BARAUT, *Les actes de consagracions d'esglésies de l'antic bisbat d'Urgell (segles IX-XII)*, La Seu d'Urgell 1986, que es una reedició revisada i ampliada de la que es va fer en 1978 en el volum primer d'*Urgellia*; i, d'un període més tardà, el *Spill manifest de totes les coses del Vescomtat de Castellbò*, escrit per PERE TRAGO en 1519, a cura de CEBRIÀ BARAUT, La Seu d'Urgell 1982.

Dos reculls importants de documents referents al mateix àmbit geogràfic cobert per *Urgellia*, preparats per membres de la Societat Cultural Urgel. litana però no editats per ella, són: l'obra pòstuma del malaguanyat IGNASI M. PUIG I FERRETÉ, *El monestir de Santa Maria de Gerri (segles XI-XV)*, dos volums, Barcelona 1991, que publica el diplomatarí del monestir durant aquests segles, és a dir, des d'on el va deixar la *Catalunya Carolíngia* de RAMON D'ABADAL fins la desaparició del Comtat de Pallars. I l'obra de CEBRIÀ BARAUT, *Cartulari de la Vall d'Andorra, segles IX-XIII*, dos volums, Andorra 1988 i 1990; aquest Cartulari d'Andorra el continua ara un nou equip d'investigadors que, sota els auspicis de la secció d'història de l'Institut d'Estudis Andorrans de Barcelona, va publicant una selecció dels documents del segle XIV ençà. Encara es podrien afegir en aquest apartat dos reculls documentals més fets per CEBRIÀ BARAUT, *El Diplomatarí del monestir de Sant Climent de Codinet (segles IX-XI)*, dins *Studia Monastica*, 24 (1982), ps. 147-201; i *El monestir de Sant Andreu de Trespons*, dins *Studia Monastica*, 26 (1984), ps. 241-271.

Desitgem a la Societat Cultural Urgel. litana i al seu president P. Baraut que per molts anys puguin continuar fent aquesta meritòria tasca de posar a l'abast dels historiadors un material tan abundant i ric.

Enric MOLINÉ
Dr. Carulla, 47A, 5é
E-08017 Barcelona

Nuevo Misal Popular Iberoamericano

En marzo del presente año, la editorial Eunsa ha incorporado a sus catálogos una nueva publicación: *Nuevo Misal Popular Iberoamericano*¹. Como indica su título, el nuevo misal de fieles se siente continuador del precedente *Misal Popular Iberoamericano*², que, impreso bajo las instancias de Mons. Juan Larrea, actual arzobispo de Guayaquil (Ecuador), alcanzó tres ediciones sucesivas, en señal de su manifiesta aceptación³.

Como autores principales de este nuevo misal figuran J. A. Abad y J. L. Gutiérrez, profesores de Liturgia en las Facultades de Teología del Norte de España y de la Universidad de Navarra, respectivamente. La publicación ha contado también con la colaboración de otros destacados especialistas como J. Sesé, profesor de teología espiritual en la facultad teológica de Navarra. En palabras de la editorial, tampoco ha faltado el parecer y estímulo de los miembros del Secretariado Nacional de Liturgia.

Dividido en dos volúmenes autónomos y con una esmerada presentación externa, el *Nuevo Misal Popular Iberoamericano* contiene los textos litúrgicos oficiales de la Conferencia Episcopal Española e incluye numerosas introducciones, de carácter histórico-teológico, a cada una de las secciones del libro. No faltan tampoco los tex-

1. *Nuevo Misal Popular Iberoamericano* (Introducciones, notas y selección de textos a cargo de J. A. ABAD-J. L. GUTIÉRREZ), 2 vols., EUNSA, Pamplona 1995.

2. *Misal Popular Iberoamericano*, Corporación de estudios y publicaciones-editorial Panamericana, Quito-Guayaquil-Panamá 1977. Ésta es la razón por la que los autores han conservado el título de «iberoamericano», menos usual o apropiado para referirse a la realidad de Latinoamérica.

3. *Misal Popular Iberoamericano*, 2ª ed., Corporación de estudios y publicaciones-Iberomaericana de promoción-editorial Panamericana, Quito-Madrid-Panamá 1979; *Misal Popular Iberoamericano*, 3ª ed., Corporación de estudios y publicaciones-edición EUNSA, Quito-Pamplona 1987.